

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

АНИЩЕНКО Олена – доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих (Україна);

КЛОУБЕРТ Тетяна – доктор філософії, Університет Аугсбурга (Німеччина);

ЛЕВТЕРОВА Дора – доктор педагогічних наук, професор, Пловдивський університет «Паїсій Хілендарський» (Болгарія);

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих (Україна);

МАКСИМОВ Олександр – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

МОЛОДИЧЕНКО Валентин – доктор філософських наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

МОСКАЛЬОВА Людмила – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

ПАВЛЕНКО Анатолій – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

ПРИХОДЬКО Микола – доктор педагогічних наук, професор, Запорізький національний університет (Україна);

ПРИЙМА Сергій – доктор педагогічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

СЕГЕДА Наталя – доктор педагогічних наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

СОБЧАК Славомір – доктор габілітований, професор, Університет природничо-гуманітарний в м. Седльце (Польща);

ТРОЇЦЬКА Тамара – доктор філософських наук, професор, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (Україна);

ФУНТИКОВА Ольга – доктор педагогічних наук, професор, Класичний приватний університет (Україна)

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор
ПРИЙМА Сергій

Заступник головного редактора
СЕГЕДА Наталя

Відповідальний редактор
ДУБЯГА Світлана

Редактор-перекладач
ЗІНЕНКО Наталя

Коректор
ЧЕРНЕНКО Ірина

Комп'ютерна верстка
ОДНОРОГ Тетяна

Адреса редакції

вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
72312, Україна
тел.(0619) 44 03 63
e-mail: pedagogy@mdpu.org.ua

Присвячений актуальним проблемам гуманітаризації і гуманізації освіти. Автори розглядають освітні феномени та явища у філософсько-антропологічному вимірі, порушують проблеми творчого розвитку суб'єктів навчання і виховання, висвітлюють концептуальні позиції та експериментальні методики щодо вдосконалення сучасної педагогічної освіти.

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 16 від 27.06.2018 р.

<http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/nv>

Журнал внесено до переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт з педагогічних наук на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (Постанова Президії ВАК України від 10.02.2010 р. № 1-05/1, наказ Міністерства освіти і науки України № 1222 від 07.10.2016 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 14524-3495Р від 15.09.2008 р.

Свідоцтво про державну перереєстрацію
КВ № 22131-12031 ПР від 16.05.2016 р.

© Мелітопольський державний педагогічний університет
ім. Б. Хмельницького, 2018

ЗМІСТ**ОСВІТА У ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИХ РЕФЛЕКСІЯХ**

Александров Денис	
Quo vadis?: трансгресія сучасного інституту освіти	12
Аносов Іван, Станішевська Тетяна	
Особистісно-професійний розвиток вчителя нової української школи в контексті антропологізації освіти	17
Білецька Марина, Сопіна Ярослава	
Історіогенеза класичної гітарної школи в Україні	23
Корж-Усенко Лариса	
Розбудова мережі вищих навчальних закладів в добу українського державотворення 1917–1920 рр.	29
Мілько Наталія	
Умови професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до організації міжкультурного діалогу	38
Митяй Зоя	
Комунікативний підхід щодо вивчення рідної мови	45
Окса Микола, Олексенко Каріна	
Вплив управління навчальним закладом на якість освіти	52
Тітова Олена	
Філософські засади системного розвитку творчого потенціалу студентів інженерних спеціальностей	57

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Волкова Віра, Віденіна Ольга	
Емоційні порушення у дітей старшого дошкільного віку і умови їх подолання	63
Елькін Марк, Батарейна Ірина	
Формування цінностей дошкільнят та учнів в умовах реалізації концепції нової української школи	70
Журавльова Лариса	
Комплексний аналіз психомовленнєвих порушень при дисграфії	78
Мелаш Валентина, Щербак Ірина	
Формування природознавчої компетентності у дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку	84
Омельяненко Інна	
Проблеми формування компетентностей учнів основної школи на уроках фізичної культури	89
Попадич Олена, Староста Володимир	
Методи традиційного та інтерактивного навчання: ставлення до них майбутніх учителів	94
Шевченко Юлія	
Психологічні механізми духовно-морального розвитку в структурі готовності до професійної педагогічної діяльності	101
Юник Дмитро, Юник Тетяна, Котова Ліна	
Парадигма розвитку емоційної стійкості музикантів-інструменталістів у процесі підготовки до сценічної діяльності	108

СУЧАСНА ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Андрієвська Віра	Специфіка використання ІКТ у навчальному процесі початкової школи на сучасному етапі її модернізації.....	115
Балакірева Вікторія	Критеріальний підхід підготовки майбутніх учителів до організації трудового навчання молодших школярів	123
Вакалюк Тетяна	Добір масових відкритих он-лайн курсів для використання у підготовці бакалаврів інформатики.....	128
Вихрущ Віра	Діагностика формування рефлексивної компетентності учителя початкової школи: порівняльний аналіз.....	134
Головач Андрій, Дейнеко Сергій, Філоненко Олексій, Черезов Юрій	Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичної культури та спорту.....	139
Гринчук Анна, Чехівська Юлія	Застосування інноваційних технологій як засіб підвищення мотивації в студентів до занять фізичним вихованням.....	145
Гурова Тетяна, Рябуха Тетяна, Зіненко Наталя, Гостіщева Наталя	Фонетична компетенція майбутніх перекладачів: особливості формування.....	151
Долинний Юрій	Статистична обробка показників рефлексивного та професійного критерію готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.....	157
Конюхов Сергій	Професійна підготовка майбутніх інженерів-програмістів у процесі вивчення об'єктно-орієнтованого програмування як проблема сучасної педагогічної науки	166
Кривонос Ірина	Використання інтернет-ресурсів в процесі навчання англійської мови на слух студентів технічних спеціальностей немовного ВНЗ.....	173
Кулешов Сергій	Використання модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE) у навчанні англійської мови в ТДАТУ.....	179
Лисюк Сергій, Сорокопуд В'ячеслав, Ткаченко Іван, Кирієнко Дмитро, Могильний Федір	Оптимізація спеціальної фізичної підготовки курсантів академії ДПТС.....	185
Лосєва Наталія, Борздох Анна	Інформаційно-комунікаційні технології і самореалізація студента у процесі навчання.....	190
Ляшок Людмила	Активні стратегії освіти педагогів у моделюванні методичних концепт-заходів	195
Маггламова Камілла	Ключові професійно-педагогічні компетентності викладачів вищих медичних навчальних закладів.....	202
Носкова Маргарита	Роль програми «Стрибок тигра» у професійному розвитку педагогів Естонії.....	207
Симоненко Світлана	Особливості професійної підготовки бакалаврів з програмної інженерії в університетах Великої Британії, США та Канади	212

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Єрмак Юлія	Професійний розвиток викладачів в умовах неперервної педагогічної освіти	218
-------------------	--	-----

Ізбаш Світлана, Усатий Віктор

Компетентність «навчатися впродовж життя» як складник андрагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти	224
---	-----

АСПІРАНТСЬКІ СТУДІЇ**Атрошенко Тетяна**

Рівні сформованості соціального досвіду в учнів підліткового віку.....	233
--	-----

Бірюк Дмитро

Педагогічна керованість процесом особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя в системі реалізації вітчизняного освітянського менеджменту.....	239
---	-----

Боднар Дмитро

Загальнотеоретичні засади шкільної літературної освіти у педагогічній спадщині О.Р. Мазуркевича.....	244
--	-----

Гаврилюк Ольга

Особливості підготовки бакалаврів статистики.....	250
---	-----

Давидова Світлана

Аналіз структурних складових професійної компетентності учителя образотворчого мистецтва	256
--	-----

Ракович Володимир

Аналіз змісту навчання програмування ігор майбутніх інженерів-програмістів	263
--	-----

Тітова Анастасія

Саморегуляція як ключова компетентність у процесі здобуття професійної освіти майбутніми сімейними лікарями з різною здатністю до самоактуалізації	268
--	-----

Ткаченко Анастасія

Критеріальна оцінка дослідження ефективності дизайнерської підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва	273
---	-----

Чемерис Ганна

Основи комп'ютерного дизайну як чинник модернізації змісту професійної освіти майбутніх бакалаврів з комп'ютерних наук.....	279
---	-----

Яковишена Людмила

Аналіз наукових підходів класифікації ключових компетентностей як основа розкриття змісту фахової компетентності молодшого медичного спеціаліста.....	285
---	-----

Відомості про авторів	296
------------------------------------	------------

СОДЕРЖАНИЕ

ОБРАЗОВАНИЕ В ФИЛОСОФСКО-АНТРОПОЛОГИЧЕСКИХ РЕФЛЕКСИЯХ

Александров Денис Quo vadis?: трансгрессия современного института образования	12
Аносов Иван, Станишевская Татьяна Личностно-профессиональное развитие учителя Новой украинской школы в контексте антропологизации образования.....	17
Белецкая Марина, Сопина Ярослава Историогенез классической гитарной школы в Украине	23
Корж-Усенко Лариса Развитие сети высших учебных заведений в период создания украинского государства (1917-1920 гг.).....	29
Милько Наталия Условия профессиональной подготовки будущих учителей иностранного языка к организации межкультурного диалога.....	38
Митяй Зоя Коммуникативный подход к изучению родного языка	45
Окса Николай, Олексенко Карина Влияние управления учебным заведением на качество образования	52
Титова Елена Философские принципы системного развития творческого потенциала студентов инженерных специальностей	57

ПЕДАГОГИКА И ПСИХОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ

Волкова Вера, Виденина Ольга Эмоциональные нарушения у детей старшего дошкольного возраста и условия их преодоления	63
Элькин Марк, Батарейная Ирина Формирование ценностей у дошкольников и учащихся в условиях реализации Концепции новой украинской школы.....	70
Журавлева Лариса Комплексный анализ нарушений письма у детей младшего школьного возраста	78
Мелаш Валентина, Щербак Ирина Формирование природоведческой компетентности у детей младшего школьного возраста с задержкой психического развития.....	84
Омельяненко Инна Проблемы формирования компетентности учащихся основной школы на уроках физической культуры.....	89
Попадич Елена, Староста Владимир Методы традиционного и интерактивного обучения: отношение к ним будущих учителей.....	94
Шевченко Юлия Психологические механизмы духовно-нравственного развития в структуре готовности к профессиональной педагогической деятельности	101
Юнык Дмитрий, Юнык Татьяна, Котова Лина Парадигма развития эмоциональной устойчивости музыкантов-инструменталистов в процессе подготовки к сценической деятельности.....	108

СОВРЕМЕННОЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Андриевская Вера	
Специфика использования ИКТ в учебном процессе начальной школы на современном этапе ее модернизации.....	115
Балакирева Виктория	
Критериальный подход в подготовке будущих учителей к организации трудового обучения младших школьников.....	123
Вакалюк Татьяна	
Отбор массовых открытых онлайн курсов для использования в подготовке бакалавров информатики.....	128
Выхрущ Вера	
Диагностика формирования рефлексивной компетентности учителя начальной школы: сравнительный анализ	134
Головач Андрей, Дейнеко Сергей, Филоненко Алексей, Черезов Юрий	
Особенности профессиональной подготовки будущих специалистов в области физической культуры и спорта.....	139
Гринчук Анна, Чеховская Юлия	
Применение инновационных технологий как средства повышения мотивации студентов к занятиям физической культурой	145
Гурова Татьяна, Рябуха Татьяна, Зиненко Наталья, Гостищева Наталья	
Фонетическая компетенция будущих переводчиков: особенности формирования	151
Долинный Юрий	
Статистическая обработка показателей рефлексивного и профессионального критериев готовности будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту к реабилитационной работе с детьми с ограниченными физическими возможностями.....	157
Конюхов Сергей	
Профессиональная подготовка будущих инженеров-программистов в процессе изучения объектно-ориентированного программирования как проблема современной педагогической науки.....	166
Кривонос Ирина	
Использование интернет-ресурсов в процессе обучения английской речи на слух студентов технических специальностей неязыковых вузов	173
Кулешов Сергей	
Использование модульной объектно-ориентированной динамической учебной среды (Moodle) в обучении английскому языку в ТДАТУ	179
Лысюк Сергей, Сорокопуд Вячеслав, Ткаченко Иван, Кириенко Дмитрий, Могильный Фёдор.	
Оптимизация специальной физической подготовки курсантов Академии ГПТС.....	185
Лосева Наталия, Борздых Анна	
Информационно-коммуникационные технологии и самореализация студента в процессе обучения.....	190
Ляшок Людмила	
Активные стратегии образования педагогов в моделировании методических концепт-мероприятий	195
Магламова Камилла	
Ключевые профессионально-педагогические компетентности преподавателей высших медицинских учебных заведений	202
Носкова Маргарита	
Роль программы «Прыжок тигра» в профессиональном развитии педагогов Эстонии	207
Симоненко Светлана	
Особенности профессиональной подготовки бакалавров по программной инженерии в университетах Великобритании, США и Канады.....	212

ОБРАЗОВАНИЕ ВЗРОСЛЫХ

Ермак Юлия	
Профессиональное развитие преподавателей в условиях непрерывного педагогического образования.....	218
Избаш Светлана, Усатый Виктор	
Компетентность «обучаться на протяжении жизни» как компонент андрагогической подготовки будущих магистров образования.....	224

АСПИРАНТСКИЕ СТУДИИ

Атрошенко Татьяна	
Уровни сформированности социального опыта у учащихся подросткового возраста.....	233
Бирюк Дмитрий	
Педагогическая управляемость процессом личностно-профессионального развития будущего учителя в системе реализации отечественного образовательного менеджмента	239
Боднар Дмитрий	
Общетеоретические основы школьного литературного образования в педагогическом наследии А. Р. Мазуркевича.....	244
Гаврилюк Ольга	
Особенности подготовки бакалавров статистики.....	250
Давыдова Светлана	
Анализ структурных составляющих профессиональной компетентности учителя изобразительного искусства.....	256
Ракович Владимир	
Анализ содержания обучения программированию игр будущих инженеров-программистов	263
Титова Анастасия	
Саморегуляция как ключевая компетентность в процессе получения профессионального образования будущими семейными врачами с различными способностями к самоактуализации.....	268
Ткаченко Анастасия	
Критериальная оценка исследования эффективности дизайнерской подготовки будущих учителей изобразительного искусства.....	273
Чемерис Анна	
Основы компьютерного дизайна как фактор модернизации содержания профессионального образования будущих бакалавров компьютерных наук.....	279
Яковишена Людмила	
Анализ научных подходов к классификации ключевых компетентностей как основа раскрытия содержания профессиональной компетентности младших медицинских специалистов	285
Сведения об авторах.....	299

CONTENTS

EDUCATION IN PHILOSOPHICAL AND ANTHROPOLOGICAL REFLECTIONS

Aleksandrov Denys	
Quo Vadis?: Transgression of modern institute of education.....	12
Anosov Ivan, Stanishevskia Tetiana	
Personal-professional development of the teacher of the New Ukrainian school in the context of anthropologization of education	17
Bilets'ka Maryna, Sopina Yaroslava	
Historiogenesis of the classical school of guitar in Ukraine.....	23
Korzh-Usenko Larysa	
Development of the network of higher education institutions in the era of Ukrainian statehood of 1917-1920	29
Milko Natalia	
The conditions of professional training of future foreign language teachers to organization of intercultural dialogue	38
Mytiai Zoia	
Communicative approach to the study of the native language	45
Oksa Mykola, Oleksenko Karyna	
The influence of educational institution management on quality of education	52
Titova Olena	
Philosophical principles for system development of engineering students' creative potential	57

PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY OF THE CREATIVE PERSONALITY DEVELOPMENT

Volkova Vera, Videnina Olha	
Emotional disorders in children of senior preschool age and the conditions for their overcoming.....	63
Elkin Mark, Battery Irina	
Formation of values of preschool children and pupils in the conditions of realization of the Concept of the New Ukrainian school.....	70
Zhuravliova Larysa	
Complex analysis of writing disorders in children of primary school age.....	78
Melash Valentyna, Shcherbak Iryna	
Formation of Nature Studies competence in junior schoolchildren with a delay in mental development	84
Omelyanenko Inna	
Problems of formation of basic school students' competence at physical education classes.....	89
Popadych Olena, Starosta Volodymyr	
Methods of traditional and interactive learning: future teacher attitudes	94
Shevchenko Yuliia	
Psychological mechanisms of moral development as part of the readiness for professional educational work.....	101
Yunyk Dmytro, Yunyk Tetiana, Kotova Lina	
Paradigm of musicians'-instrumentalists' emotional stability development in the process of preparation to stage activity	108

CONTEMPORARY PEDAGOGICAL EDUCATION: PROBLEMS AND PROSPECTS

Andriievskia Vira	
Key features of using ICT in educational process of elementary school at the modern stage of its modernization	115

Balakireva Viktoria	
Criterial approach to preparing future teachers to organization of labour training for junior schoolchildren	123
Vakaliuk Tetiana	
Selection of massive open online courses for use in the preparation of bachelors of computer science	128
Vykhreshch Vira	
Diagnosis of formation of reflexive competence of elementary school teacher: comparative analysis	134
Holovach Andrii, Deineko Serhii, Filonenko Oleksii, Cherezov Yurii	
Special features of professional training of future specialists in the field of physical education and sport	139
Hrinchuk Anna, Chekhivska Yuliia	
Application of innovative technologies as a measure for improving motivation of students in physical education	145
Gurova Tetiana, Riabukha Tetiana, Zinenko Natalia, Gostishcheva Natalia	
On forming phonetic competence of future interpreters	151
Dolynnyi Yurii	
Statistical processing of indicators of reflex and professional criteria for the readiness of future specialists on physical education and sports for rehabilitation work with children with limited physical performance	157
Koniukhov Serhii	
Professional training of future software engineers in the process of studying object-oriented programming as a problem of modern pedagogical science	166
Kryvonos Iryna	
Use of Internet resources in the process of teaching English speech by listening to students of technical specialties at non-language HEIs	173
Kulieshov Serhii	
The use of modular object-oriented dynamic learning environment (Moodle) in the teaching of English in TSATU	179
Lysiuk Serhii, Sorokopud Viacheslav, Tkachenko Ivan, Kyriyenko Dmytro, Mohylnyi Fedir	
Optimization of special physical training for the cadets of Academy of the State Penitentiary Service	185
Losieva Nataliia, Borzdykh Anna	
Informational-communication technologies and student self-realization in the teaching process	190
Liashok Liudmyla	
Active strategies of educating teachers in modelling methodological concept-events	195
Magrlamova Kamilla	
Professional and pedagogical competences of teachers of higher medical educational institutions	202
Noskova Marharyta	
The role of the program «Tiger's leap» in the professional development of teachers in Estonia	207
Symonenko Svitlana	
Peculiarities of professional software engineer training at universities of Great Britain, the USA and Canada	212

ADULT EDUCATION

Yermak Yuliia	
Professional development of teachers under conditions of continuous pedagogical education	218
Izbash Svitlana, Usatyi Viktor	
Competence of lifelong learning as a component of andragogical background of future masters of education	224

POST-GRADUAL WORKSHOP

Atroshenko Tetiana	
The levels of social experience formedness in teenagers	233
Biriuk Dmytro	
Pedagogical manageability of the process of the future teacher's personality and professional development in the system of home educational management realization.....	239
Bodnar Dmytro	
General theoretical bases of school literary education in the pedagogical heritage of O. R. Mazurkevych.....	244
Havryliuk Olha	
Special aspects of bachelors of statistics training	250
Davydova Svitlana	
Analysis of structural components of professional competence of the teacher of fine arts.....	256
Rakovych Volodymyr	
Analysis of the content of training programming games for future software engineers	263
Titova Anastasia	
Self-regulation as a key competence in the process of professional competency formation of future family physicians with different aptitudes to self-actualization	268
Tkachenko Anastasiia	
Critical evaluation of the effectiveness of designer training for future teachers of fine arts.....	273
Chemerys Hanna	
Basis of computer design as a factor of modernization of the content of professional education of future bachelors of computer sciences	279
Yakovyshena Liudmyla	
Analysis of scientific approaches of key competencies classification as the basis of the content disclosure of junior medical specialists' professional competence.....	285
Information about authors	303

АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ СКЛАДНИКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Світлана Давидова

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті здійснено теоретичний аналіз професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва, наголошено на необхідності доповнення її структури, що зумовлено сучасними освітніми реформами в Україні та Європі. Обґрунтовано доцільність додаткових наукових досліджень, що мають бути спрямовані на уточнення структурних складників професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва й пошук більш ефективних методів її формування. Докладно висвітлено структурні складники професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва з урахуванням реформ в освіті й суспільного запиту на освітні послуги.

Аннотация:

Давидова Светлана. Анализ структурных составляющих профессиональной компетентности учителя изобразительного искусства. В статье приведен теоретический анализ компетентности учителя изобразительного искусства, подчеркнута необходимость дополнения ее структуры, обусловленной современными образовательными реформами в Украине и Европе. Обоснована целесообразность дополнительных научных исследований, которые должны быть направлены на уточнение структурных составляющих профессиональной компетентности учителя изобразительного искусства и нахождения наиболее эффективных методов ее формирования. Детально рассмотрены структурные составляющие профессиональной компетентности учителя изобразительного искусства с учетом реформ в образовании и общественного запроса на образовательные услуги.

Resume:

Davydova Svitlana. Analysis of structural components of professional competence of the teacher of fine arts.

The article deals with the detailed theoretical analysis of the professional competence of the teacher of fine arts of the last decades, emphasizing the need for supplement to its structural components, which is conditioned by the reforms of education in Ukraine and Europe. The trends in the development of education and the requirements for the professional qualities of the teacher and the competences that must be formed in the pupils are analyzed, based on the normative documents «The Concept of the New Ukrainian School», «Law on Education», Recommendation 2018/0008 (NLE) of the European Parliament and the Council (EU). The author substantiates the need for additional scientific research, which should be aimed at clarifying and supplementing the structural components of the professional competence of the teacher of fine arts and finding more effective methods for its formation. Such circumstances require radical changes in the training of the teachers of fine arts, which influences the educational process of Ukraine and education in the global sense.

A detailed analysis of the structural components of the professional competence of the teacher of fine arts has been carried out in recent years. On the basis of theoretical analysis, the author proposes the supplement of professional competence of the teacher of fine arts, taking into account the current scientific materials; distinguishes two blocks of competencies that make up the professional competence of the teacher of fine arts: general pedagogical (methodical, communicative, social, psychological and pedagogical, prognostic, reflexive, digital, managerial, design) and specially artistic (general cultural, polyartistic, cognitive, technological, artistic, aesthetic, creative, colorful), which should be formed during the preparation of teachers in higher education institutions.

The author notes that the prospect of further research, on the basis of the above-mentioned structural components, is the development of a model for the formation of the professional competence of the future fine arts teacher through the means of creative project activity.

Ключові слова:

учитель образотворческого мистецтва; компетентність; компетенція; професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва; структурні складники професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва.

Ключевые слова:

учитель изобразительного искусства; компетентность; компетенция; профессиональная компетентность учителя изобразительного искусства; структурные составляющие профессиональной компетентности учителя изобразительного искусства.

Key words:

teacher of fine arts; competence; competency; professional competence of the teacher of fine arts; structural components of the professional competence of the teacher of fine arts.

Постановка проблеми. У сучасній педагогічній практиці в період реформування вітчизняної освіти й світового освітнього простору від учителів образотворчого мистецтва очікують виховання компетентної, естетично розвиненої, творчо сформованої особистості, що несе в собі розуміння високих норм художньої краси та дбайливого ставлення до етнічної спадщини України. Такий стан зафіксовано в законодавчій базі України («Закон про освіту», концепція «Нова українська школа»). Оновлено перелік ключових компетентностей людини-фахівця для навчання впродовж життя

(рекомендація 2018/0008 (NLE) Європейського Парламенту та Ради (ЄС), серед яких особлива увага звертається на формування культурної компетентності [12]. Згідно з вимогами концепції «Нова українська школа», замість запам'ятовування фактів і тлумачень понять, учні набуватимуть компетентностей, які є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей і які визначатимуть здатність особи успішно соціалізуватись, виконувати професійну та подальшу навчальну діяльність [6]. Тобто формується ядро знань, на

яке будуть накладатись уміння цими знаннями користуватися, цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи в професійному та приватному житті. Випускник Нової української школи – це освічена особистість (цілісна, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення), патріот (має активну позицію, діє згідно з морально-етичними принципами й здатний ухвалювати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини), інноватор (здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого

розвитку, конкурувати на ринку праці, учитись упродовж життя). Потужну державу й конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих [6]. Значення творчості, креативності, уміння здобувати знання в ході практичної діяльності й здатність до нетипового виконання поставлених завдань відіграють велику роль у становленні особистості, про що свідчить «канва» компетентностей учня, яка є основою Концепції «Нова українська школа» (Рис. 1).

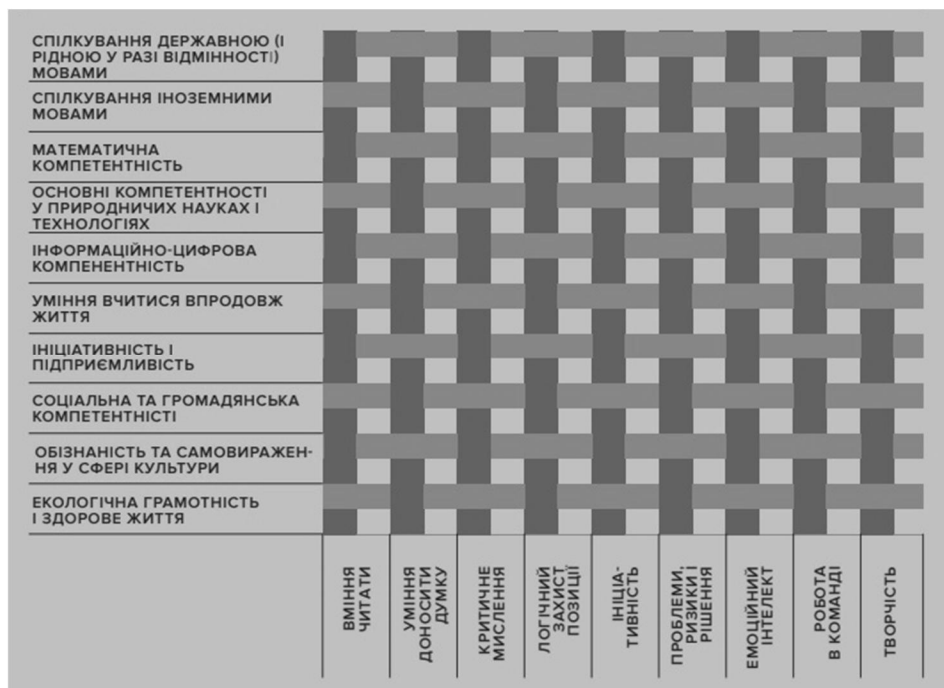

Рис. 1. «Канва» розвитку учня. Ключові компетентності й наскрізні вміння

Набуття компетентностей є основою навчання в сучасній українській школі. Важливим складником набуття учнями таких компетентностей, як: спілкування державною мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадська компетентність, обізнаність і самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя, на нашу думку, є творчість (Рис. 1), у розкритті й розвитку якої важлива роль належить учителю образотворчого мистецтва. З огляду на це, підготовка учителів образотворчого мистецтва сьогодні потребує докорінних змін.

Вивченню фахової компетентності учителя образотворчого мистецтва, її структурних компонентів присвятили наукові праці М. Бадіца, Г. Безпала, Т. Батієвська, Т. Висікайло, О. Данилюк, Н. Долгіх, С. Дорошенко, Г. Єрмоленко, І. Заргарян,

С. Коновець, Л. Малинська, Л. Масол, О. Музика, Н. Миропольська, С. Мокроусов, Г. Орловський, Г. Падалка, Т. Паньок, О. Полехіна, О. Поліщук, Л. Рапацька, М. Ростовцев, М. Рудзик, О. Рудницька, А. Ружицький, О. Семенова, О. Смирнова, Г. Сотська, О. Стрітьєвич, О. Федій, В. Форостюк, О. Хижна, О. Щолокова, О. Ярошинська, Ж. Ясеницька та інші.

Наша стаття присвячена визначенню структурних складників професійної компетентності учителя образотворчого мистецтва та проблемі суперечностей, що виникають між сучасними вимогами до професійної компетентності учителів образотворчого мистецтва й невідповідністю методичного забезпечення в закладах вищої освіти, які сьогодні готують учителів образотворчого мистецтва в Україні.

Мета статті – розкрити сутність професійної компетентності учителя образотворчого мистецтва та її структурних складників з урахуванням сучасних вимог реформування освіти.

На цьому етапі розвитку українського суспільства зростає роль учителя образотворчого мистецтва в освітньому процесі, який має здійснювати художньо-творче виховання школярів, що передбачає: розвиток креативного мислення, уміння цінувати красу, здатність розрізняти високе мистецтво та насолоджуватись естетичною красою. Отже, фахівець цієї галузі не тільки повинен бути компетентним учителем чи художником, а й поєднувати ці професійні якості, бути всебічно розвинутою особистістю, здатною навчатися впродовж життя й удосконалювати власний професіоналізм, бути компетентним і застосувати актуальні технології в професійній діяльності.

Зауважимо, що становлення й розвиток майбутнього вчителя образотворчого мистецтва має відбуватися в межах системи, яка націлена на формування його професійної компетентності.

У Законі України «Про освіту» компетентність розглядається як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватись, провадити професійну навчальну діяльність. Серед переліку компетентностей окремо виділяється культурна, що пов'язана з творчим потенціалом і культурним рівнем українського народу [4].

Розглянемо докладніше поняття «компетентність» у загальнопедагогічному розумінні й у контексті підготовки учителя образотворчого мистецтва.

Як зазначається в «Енциклопедії освіти», компетентність у навчанні молодь набуває не лише під час вивчення предмета, групи предметів, а й за допомогою засобів неформальної освіти, унаслідок впливу середовища тощо [3, с. 408].

Сучасні науковці використовують поняття «компетентність» у професійному сенсі на позначення особистих і професійних якостей людини [9, с. 345].

У дослідженні Т. Висікайло професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва визначається як якість дії працівника, що забезпечує ефективність розв'язання професійно-педагогічних проблем і виконання типових професійних завдань, які виникають у реальних ситуаціях педагогічної діяльності. Рівень її сформованості залежить від кваліфікації педагога, від загальноприйнятих цінностей моралі та етики, від володіння вчителем освітніми технологіями, від його життєвого досвіду та постійного професійного вдосконалення [2, с. 19].

Т. Стрітьєвич доповнює поняття компетентності, розглядаючи її як здатність до

безперервного збагачення власного візуального досвіду; постійного вдосконалення вмінь і навичок художньо-естетичного сприйняття, аналізу та інтерпретації творів мистецтва відповідно до авторського задуму, розуміння єдності форми та змісту; розвитку естетичного смаку й спеціальних здібностей; прагнення та здатності реалізувати на практиці художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності; поповнення знань, удосконалення вмінь і навичок з художнього формотворення засобами композиції в практиці активного продукування оригінальних за змістом, технічно майстерних та об'єктивно-ціннісних творів, що стає міцним підґрунтям для досягнення вершин художньо-педагогічного професіоналізму [10, с. 108].

Урахувавши позиції науковців у цьому питанні й зважаючи на сучасні вимоги освіти в підготовці учителів, професійну компетентність учителя образотворчого мистецтва ми розуміємо як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок з мистецтва та педагогіки, особливий спосіб мислення, поглядів, ціннісних орієнтирів та інших особистих якостей, що визначають здатність фахівця успішно соціалізуватись і реалізовувати творчу професійну навчальну діяльність, з огляду на новітні педагогічні напрацювання й уміння навчатись упродовж життя.

Діяльність учителя має бути спрямована на забезпечення всебічного розвитку особистості шляхом навчання і виховання, які ґрунтуються на загальнолюдських цінностях і принципах науковості, полікультурності, світського характеру освіти, системності, інтегративності, єдності навчання і виховання на засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості, взаємоповаги між націями та народами в інтересах людини, родини, суспільства, держави [5].

Проаналізувавши поняття «компетентність» у загальнопедагогічному значенні й у контексті фахової підготовки учителів образотворчого мистецтва, звернемо увагу на її структурні складники – компетенції, з яких складається професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва. Наголосимо, що останніми десятиліттями межа між поняттями «компетентність» і «компетенція» була досить умовною, ці поняття часто ототожнювались. Проте світовою науковою спільнотою було доведено, що компетентність є більш широким поняттям, а компетенції – її структурними складниками. Отже, компетентність – це систематизована сукупність компетенцій, якими вчитель образотворчого мистецтва володіє і які він готовий реалізувати у своїй професійній діяльності.

Науковці С. Мокроусов [7, с. 6] та О. Піддубна [8, с. 108] об'єднали складники професійної компетентності учителя образотворчого мистецтва в три категорії компетенцій:

1. Універсальні: інформаційна, соціально-комунікативна.

2. Загальнопрофесійні (педагогічні): проектна, прогностична, організаційна, дослідницька.

3. Спеціально професійні: методична, аналітична, образотворча, культурологічна.

Науковець Г. Безпала виділила чотири компоненти, що складають професійну компетентність учителя образотворчого мистецтва:

– змістовий (знання основ наук; методологічні та теоретичні знання суті й способів реалізації образотворчої діяльності);

– фаховий (дидактичні, методичні) знання з навчання, виховання, розвитку учнів; управлінські знання (аналіз, планування, організація, корекція);

– діяльнісний (інтелектуальні, проектувальні, організаторські, аналітико-рефлексивні вміння);

– особистісний (професійно-особистісні якості, позиція і спрямованість як особистості, індивіда та суб'єкта діяльності, рівень його відповідальності, свідомості й мислення; мотивація до оволодіння професією) [1, с. 80].

Т. Висікайло об'єднала певні поняття й виділила два структурні складники професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва – загальнопрофесійні (педагогічні) та предметні (образотворчі). До складу загальнопрофесійних (педагогічних), на її думку, належать:

– організаційна компетенція (здатність ефективно розв'язувати питання організації навчального процесу й проблем результативного навчання учнів образотворчого мистецтва);

– комунікативна (забезпечує процес педагогічного спілкування на заняттях);

– дослідницька (дає змогу викладачеві правильно враховувати індивідуальні особливості учнів);

– прогностична (прогнозування результатів навчальної діяльності учнів у процесі виконання конкретних завдань);

– конструктивна (відбір і організація навчального матеріалу);

– рефлексійна (забезпечує саморозвиток, творчий підхід, результативність художньо-педагогічної діяльності).

Спеціальні (предметні) компетенції, які формуються в процесі вивчення таких навчальних дисциплін, як «Малюнок», «Живопис», «Композиція», для майбутнього учителя образотворчого мистецтва є

першорядними [2, с. 24–25]. Такий поділ є доцільним у сучасній педагогічній практиці.

Отже, на основі аналізу наукової літератури, оновленого переліку ключових компетентностей людини-фахівця для навчання впродовж життя (рекомендація 2018/0008 (NLE) Європейського Парламенту та Ради (ЄС) і згідно з вимогами Концепції «Нова українська школа», ми виділили два блоки структурних складників професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва – загальнопедагогічний і спеціально мистецький.

Загальнопедагогічний блок охоплює такі компетенції: методичну, комунікативну, соціальну, психолого-педагогічну, прогностичну, рефлексивну, цифрову, управлінську, проектну.

Спеціально мистецький містить загальнокультурну, поліхудожню, когнітивно-технологічну, образотворчу, художньо-естетичну, творчо-креативну, колористичну компетенції.

Проаналізуємо вищезазначені блоки та їхні складники докладніше, щоб обґрунтувати їх доцільність для сучасної практичної підготовки вчителя образотворчого мистецтва й нашого дослідження.

Загальнопедагогічний блок:

– методична компетентність (методичні знання, уміння, навички та особистісні якості, здатність організувати, мотивувати, досліджувати, аналізувати й контролювати навчальний, творчий, виховний і розвивальний процеси на заняттях образотворчого мистецтва, під час спілкування з учнями);

– комунікативна компетентність (вільне володіння державною мовою; розвинене усне мовлення; володіння базовими й спеціальними комунікативними навичками, основами ораторського мистецтва; уміння організувати й вести навчальні бесіди, диспути, тощо; уміння дотримуватись правил етикету спілкування, слухати учасника бесіди, аргументувати свій погляд, здатність до емпатії);

– соціальна компетентність (передбачає спроможність жити в соціумі, урахувати й толерантно ставитись до інтересів і потреб особистості й різних груп, дотримуватись соціальних норм і правил, співпрацювати в колективі тощо);

– психолого-педагогічна компетентність (психолого-педагогічні знання основ індивідуального підходу в роботі з учнями; уміння мотивувати навчальну діяльність учнів; уміння працювати з різними віковими групами дітей, ураховуючи їхній психофізичний розвиток і здатність до засвоєння навчального матеріалу; здатність визначати й розуміти емоційний стан інших людей; уміння розуміти мотиви вчинків і поведінки учнів; уміння висловлювати свої думки логічно, аргументовано й зрозуміло; уміння

передбачати конфліктні ситуації в колективі учнів відповідно до індивідуальних особливостей кожного, запобігати конфліктам і долати їх; здатність обирати адекватні, індивідуальні засоби педагогічної взаємодії з учнями);

– прогностична компетентність (уміння вчителя визначати траєкторію своєї діяльності, окреслюючи чіткі цілі та завдання кожного етапу роботи учнів і учителя з передбаченням кінцевого результату);

– рефлексивна компетентність (уміння ефективно й адекватно здійснювати аналіз власної педагогічної діяльності; здатність навчити учнів застосовувати рефлексію у власному навчально-пізнавальному процесі для досягнення максимальної ефективності їхніх навчальних і життєвих результатів);

– цифрова компетентність (здатність вільно оперувати інформаційно-комунікаційними технологіями, орієнтуватись в інформаційному просторі, здобувати необхідну інформацію та набувати навичок відповідно до потреб, які необхідні для успішної професійної реалізації впродовж життя);

– управлінська компетентність (уміння належним чином організувати навчально-виховний процес, спостерігати за ним та управляти ним, вчасно виявляти недоліки організації, виправляти чи корегувати їх);

– проектна компетентність (здатність розробляти, організувати проекти, уміння застосовувати в навчальній діяльності проектні технології).

Спеціально мистецький:

– загальнокультурна компетентність (розуміння різних способів передачі ідей між творцем, учасником і аудиторією в письмових, друкованих та цифрових текстах, театральних виставах, фільмах, танцях, іграх, мистецтві, дизайні, музиці, ритуалах та архітектурі, а також у гібридних формах; здатність виражати та інтерпретувати з емпатією образні й абстрактні ідеї, переживати емоції в різних сферах мистецтва та формах культури);

– поліхудожня компетентність (здатність учителя сприймати та передавати інформацію про художньо-естетичні явища, їх інтеграційні процеси на рівні знань і у формі понять, уявлень, ідей, концепцій, переконань; переносити художній образ в іншу модальність, досвід поліхудожньої проектної діяльності, що інтегрується через зіставлення художніх ідей; емоційно-ціннісне ставлення до різних видів мистецтв і здатність до вираження художнього образу через сенсорні системи);

– когнітивно-технологічна компетентність (уміння планувати педагогічну діяльність, дотримуючись технологічних норм творчого процесу, адекватно застосовувати методичні

прийоми відповідно до поставлених цілей навчання, готовність і здатність до підвищення свого професійного рівня; знання технології навчальної діяльності, уміння застосовувати ці знання на практиці);

– образотворча компетентність (володіння великим обсягом знань з образотворчого мистецтва: історія образотворчого мистецтва, художники різних епох та особливості їхніх живописних технік, сучасні образотворчі техніки та приладдя до них; здатність вільно оперувати різними мистецькими техніками: графіка, декоративний живопис, станковий живопис, колаж, основи розпису на склі та петриківського розпису; можливість передавати мистецькі знання та навички дітям, ураховуючи їхній психофізичний розвиток і здатність до засвоєння матеріалу);

– художньо-естетична компетентність (готовність учителя виконувати художні завдання з різних видів образотворчого мистецтва; здатність реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості) на практиці для успішної навчальної діяльності, результати якої мають відповідати високим естетичним нормам; уміння розкривати й прищеплювати учням любов до художньо-естетичної світової скарбниці: певний обсяг культурно-історичних і художньо-естетичних знань, умінь, навичок художньо-естетичного сприйняття, аналізу та інтерпретації творів мистецтва відповідно до авторського задуму, розуміння єдності форми та змісту тощо);

– творчо-креативна компетентність (уміння вчителя генерувати незвичайні ідеї, відхиляючись від традиційних схем мислення, швидко розв'язувати проблемні творчо-навчальні ситуації; уміння розкривати й розвивати в учнів здатність до нетипового виконання образотворчих завдань, моделювати декілька художніх бачень одного об'єкта або явища; подолання шаблонного мислення; швидкість, гнучкість і оригінальність мислення);

– колористична компетентність (володіння основними знаннями природи кольору та створення певного колориту, які пов'язані зі змістом і загальним задумом картини, з епохою, стилем, індивідуальністю майстра; здатність учителя розвивати в учнях бачення системи співвідношень колірних плям, що утворює певну єдність і є естетичним перетворенням кольорового різноманіття дійсності; уміння помічати колористичну гармонію, що слугує одним з найважливіших засобів естетично-емоційної виразності художнього образу).

Окрему увагу слід звернути на проектну компетентність, оскільки цінність проектного навчання полягає в тому, що діти, ураховуючи

власні уподобання, разом з учителем проектують виконання будь-якого практичного завдання [5, с. 94], а самостійність, яку розвиває таке навчання, є обов'язковим складником сучасної освіти, забезпечує зосередженість на виконанні основних навчальних завдань і передбачає засвоєння навчального матеріалу, збільшення обсягу знань та їх якісне ускладнення, підвищення наявного рівня умінь і навичок, оволодіння раціональними методами та прийомами розумової праці, відкриття нових способів навчальної діяльності тощо [11, с. 37].

Наведені компетенції можуть бути сформовані в закладах вищої освіти в процесі творчої проектної діяльності.

Висновки. Отже, на основі здійсненого теоретичного аналізу, ми дійшли висновку, що професійна компетентність та її структурні

складники підвладні змінам, які є наслідком розвитку суспільства, технічного прогресу й новітніх наукових досліджень. Зважаючи на реформи в освітньому просторі Європи та України, професійна компетентність учителя образотворчого мистецтва вимагає нових наукових досліджень. Такі дослідження мають спрямовуватись на уточнення й доповнення структурних складників професійної компетентності вчителя образотворчого мистецтва й пошук більш ефективних методів її формування з урахуванням актуальності інформації.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні моделі формування професійної компетентності майбутнього учителя образотворчого мистецтва засобами творчої проектної діяльності.

Список використаних джерел

1. Безпала Г. О. Зміст компонентів фахової компетентності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. *Педагогіка та психологія*. 2015. № 48. С. 75–81.
2. Висікайло Т. В. Формування фахової компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі пленерної практики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2017. 243 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Закон України «Про загальну середню освіту» (Прийняття від 05. 09. 2017. Набрання чинності 28. 09. 2017). URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2232/> (дата звернення: 03. 06. 2018).
5. Ізбаш С. С. Реалізація творчих проєктів у навчальному процесі сучасної школи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2010. № 5. С. 92–97.
6. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> (дата звернення: 03. 06. 2018).
7. Мокроусов С. И. Структура профессиональной компетентности учителя изобразительного искусства. *APRIORI. Серия: Гуманитарные науки*. 2015. № 2. URL: <http://www.apriori-journal.ru/journal-gumanitarnie-nauki/id/517> (дата звернення: 03. 06. 2018).
8. Піддубна О. М. Педагогічні основи фахової підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. *Педагогіка і психологія професійної освіти: наук.-метод. журн.* 2008. № 5. С. 106–111.
9. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
10. Стрільєвич Т. М. Розвиток фахової компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки* / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. 2017. Випуск 150. С. 107–110.
11. Шаров С. В. Самостійна робота як умова формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Сучасні тенденції розвитку української науки: матеріали Всеукр. наук. конф.* (м. Переяслав-

References

1. Bezpala, H. O. (2015). Content of components of professional competence of future teachers of fine arts. *Pedahohika ta psykholohiia*, 48, 75–81 [in Ukrainian].
2. Vysikailo, T. V. (2017). Formation of Professional Competence of Future Teachers of Fine Arts in the Process of Plenary Practice: *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
3. Kremen, V. H. (2008). *Encyclopedia of Education*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
4. Law of Ukraine «On General Secondary Education». Retrieved from <http://osvita.ua/legislation/law/2232/> [in Ukrainian].
5. Izbash, S. S. (2010). Realization of creative projects in the educational process of modern school. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Series: Pedagogy: Collection of Sciences Articles*, 5, 92–97 [in Ukrainian].
6. Concept of «New Ukrainian School». Retrieved from <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> [in Ukrainian].
7. Mokrousov, S. Y. (2015). Structure of professional competence of the teacher of fine arts. *Humanitarnye nauky*, 2. Retrieved from <http://www.apriori-journal.ru/journal-gumanitarnie-nauki/id/517> [in Russian].
8. Piddubna, O. (2008). Pedagogical bases of professional training of future teachers of fine arts. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity: naukovo-metodychnyi zhurnal*, 5, 106–111 [in Ukrainian].
9. Pustovit, L. O. (2000). *Dictionary of foreign words: 23,000 words and terminological phrases*. Kyiv: Dovira [in Ukrainian].
10. Stritievych, T. M. (2017). Development of professional competence in the process of professional training of future teachers of fine arts scientific notes. *Pedahohichni nauky*, 150, 107–110 [in Ukrainian].
11. Sharov, S. V. (2017). Independent work as a condition for the formation of professional competence of future specialists. *Suchasni tendentsii rozvytku ukraïnskoi nauky: materialy Vseukraïnskoi naukovoï konferentsii*, 5, 35–38 [in Ukrainian].
12. Proposal for a council recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Retrieved from <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf> [in English].

Хмельницький, 21-22 липня 2017 р.). Переяслав-Хмельницький, 2017. № 5. С. 35–38.

12. Proposal for a council recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Retrieved from. URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf> (дата звернення: 03. 06. 2018).

Рецензент: д.пед.н., професор Москальова Л.Ю.

Відомості про автора:

Давидова Світлана Вікторівна
davydovasv007@gmail.com
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

doi:

*Матеріал надійшов до редакції 10. 06. 2018 р.
Прийнято до друку 25. 06. 2018 р.*

Information about the author:

Davydova Svitlana Viktorivna
davydovasv007@gmail.com
Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

doi:

*Received at the editorial office 10. 06. 2018.
Accepted for publishing 25. 06. 2018.*